

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo XX. Die Jovis post tertiam Dominicam. Ad reportandam victoriam compendiosam simul ab omnibus fidei & Religionis nostræ inimicis, omnes ad id solùm concedendum adiguntur, virtute solius luminis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52496)

ceps solummodo conscientię rationem & curam habere, nec alienis curiosè perscrutandis nos immiscere: quid prodest fluvio, quòd alvei sui angustias egrediatur, littora lavet, riparum sordes ac fæces abluat, nisi ut seipsum coinquinet, & lutulentus postea ac fœtus decurrat? vita nostra brevior est, quàm ut eam in censendis aliorum factis perdamus. *Porro unum est necessarium*, si Christo credimus, idque non aliud, quàm ut nostram salutem in tuto collochemus; negotium sanè quàm spinosum, &

Luc. 10.
42.

arduum! & nos tam leve illud affirmamus, ut eo neglecto, curis non tantum superfluis, sed & perniciosis vacemus. Sinamus, vagabundos Esau cum pharetrâ & arcu suo alienos defectus velut prædam eorum palato sapidissimam venari; nos innocentis Jacobi instar domi, & intra conscientię nostræ septa nos contineamus, ac quem vis simplicitate sanctâ credamus nobis esse meliorem. Hoc caui, hoc prudentis, hoc Christiani est; qui secus fecerit, nullam salutis suæ curam habeat, necesse est.

Gen. 27.

SERMO VIGESIMUS.

DIE JOVIS POST TERTIAM DOMINICAM.

Et turba detinebant illum, ne discederet ab eis, quibus ille ait, quia & aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum DEI, quia ideo missus sum.

Luc, 4.

I, Uod inter tot sectas, usque adeò dissimiles, & à se ipsis discordes, non nisi unica esse possit legitima veraque Religio, manifestum est, nec dubitare quisquam potest, nisi qui contra rationis vim eluctari, frontem perfricare, & congenito nobis dictamini aut synderesi resistere conatur: cum enim unus in mundo DEus, isque summè sapiens, ac summè rectus sit, fieri non po-

test, ut legum adeò contrarium sit author, quarum quævis alteram velut impiam, erroneam, Deoque exosam condemnat. Totus tamen difficultatis cardo in eo versatur, quænam tot inter sectas sit genuina, quænam adulterina, quique sint mendaces illi sycophantæ, qui innocentî agnorum specie fallunt, ac lupinam ferociam abscondunt. Verùm bono animo esto; Christiani; nobis enim fors illa felix obtigit; non cæco tantum blandientis affectûs ductu, sed ex rectæ rationis

tionis merito cæteris omnibus lectis nos anteponimus, neque ideo legem nostram bonam dicimus, quia nostrâ sed ideo nostram, quia bonam. Atque utinam inter barbaras hodie gentes versarer, solis certè naturalium rationum momentis demonstrarem, Christum esse verum Divinæ Legis Interpretem, Cœlique Legatum, ut regnum Cœlorum nobis añuntiet, neque nos falli, quòd obviis eum ulnis excipiamus, ejus doctrinâ sequamur. Eùmque cum hodierni Evangelii turbis supplices rogemus, ne nos deserat; sed illos turpiter hallucinari, qui portas illi aditumque ocludunt. Sed quid necesse est, ut infidelium terras accedam? an fortè inutile sit, inter Christianos eos miscere sermones, qui Fidem, etsi non magis certam, magis tamen vivam reddere possunt; nam rationes è naturæ lumine petitiæ instar flammæ sunt, ad quam fides, quæ cæca est, nil quidem videt, sed tamen incalcescit; & licèt pro motivo credendi humanam evidentiam non admittat, sed unâ DEI veracitate nitatur, quid prohibet tamen, ea quærere argumenta, quæ hostibus nostris demonstrant, nos prudenter credere, quidquid credimus. Nunquid ergo jucundum vobis accideret, si pro hodierni sermonis themate probandum sumerem, Christi legem esse veram & genuinam? Ego certè, quoties id cogito, singulari solatio affluo, & ad grates Divinæ bonitati reddendas totus accendor, quæ ibi mihi primos dedit natales, ubi vera fides & Religio sedem fixit, atque unâ ingratitude meam erubescio. An-

tagonistas igitur, & adversarios meos vos agere cupio; ego verò vos impugnare, meque adversum vos tueri, vobisque palàm facere conabor, quantum Evangelii doctrina omnium sectarum deliriis antecellat. Dixi: *conabor*; video enim, me laboriosum habiturum conflictum, cum non liceat mihi quovis armorum genere sine maximo delectu uti; cum iis namque mihi decertandum est, qui nec Divina Scripturæ Oracula, nec SS. Patrum documenta admittunt; unde meliori sacræ militiæ nervo mihi abstinendum est, nec licet mihi, saltè ad directam causæ meæ probationem, aut allegare scripturas, aut Patrum testimonia afferre, sed necesse est, ut militum Gedeonis instar cum sola lampade in manu, id est, sola rationis lumine instructus decertem.

II. Priusquam tamen hostiliter congregiamur, unum mihi à vobis amicè concedi cupio, idque æquitati tam conforme, ut, si repulsam dederitis, vi illud extorquere contendam. Et quid illud? auscultate. JESUS ille, quem Christiani tantopere venerantur, utique non fuit bipedum omnium nequissimus, & perditissimus mortaliū, quos unquam tellus tulit? Hoc mihi utique ultrò concedetis, cum nec juratissimi ejusdem inimici tam impiè de illo senserint; imò gentiliū non pauci eum magni nominis Prophetâ, ac rerum gestarum gloriâ insignem credidère, illumque propterea Alexander Imperator Idololatra, non laudibus tantum, sed & sacrificiis publicis veneratus est. Verùm à vobis tanta

non peto, nec exspecto; id unum mihi sufficit, si concesseritis, eum nequam mortalium omnium scelestissimum fuisse. Id si verum esse censeris; ergo Christus est Deus, ergo Lex & Doctrina illius est vera: vos ergo Mahumetani, Judæi, Heretici, Idololatæ lunate Illi genua, caput inclinate, illumque universi adorare, Verum partius ista! respondebitis; hoc est triumphum, non tantum ante victoriam, sed & ante prælium canere; quæ enim hæc est paradoxa illatio? *Christus non est mortalium scelestissimus, ergo Deus est?* nunquid est medium quoddam summam inter bonitatem & malitiam, summam inter sanctitatem & iniquitatem? Medium sanè est, sed hoc Christus non est: cum ergo, si istud evicero, causæ victor futurus sim, attentos mihi quæso animos præbete; argumentum enim summi fortassis ponderis & efficaciz audietis. Nunquid Christus summo studio contendit, se à mortalibus Deum credi? huc omnis ejus collimabat intentio; huc omnem suam doctrinam direxit; quidquid sublime docuit, quidquid ultra naturæ vires patravit, quidquid grave & acerbum sustinuit, ad unicum hunc finem consequendum tendebat: Petrum id liberè consententem singularibus gratiæ prærogativis exornavit; Thomam dubitantem acerbè reprehendit; Nathanaëli de divinitate sua interroganti id rotundè asseruit; verbo, Deum sese palam, & sine ambagibus, non verbis minus, quàm factis professus est, ut inimici ei exprobrarent:

Joan. 10. *Homo cum sis, facis te ipsum Deum.*
93.

Quodnam autem atrocius, magisque diabolicum crimen est, quàm Divinitatis excellentiam injustissimè sibi usurpare? Non me latet, plurimos veterum ad id honoris aspirasse; utque eum consequerentur, variis artibus & industriis usos: Hannon Carthaginensis corvos, graculos & monedulas mirâ solertiâ docuit, ut distinctè & articulatè dicere nõssent, *Hannon Deus est.* Inde aviculas illas quaquaversum liberas dimisit, ut Deitatis suæ famam latè divulgarent. Tiberius, Domitianus, Caligula, Diocletianus, aliæque Romæ veteris coronata monstra, templa sibi & aras consecrari, immolari victimas & sacrificia fieri jubebant. Celeberrimus ille Salmonæus, curru per urbem triumphali vectus, ignitos radios fulminum instar vibrabat, & arte occultissimâ fulgetra ac tonitruorum boacum imitatus à civibus Jovis instar voluit adorari. Ita Alexander Macedonum, ita The Simon Cypriorum, ita Sapor Persarum Rex, ita Heraclytus Philosophus, ita Archiater Menæcrates, ita Hæresiarcha Manes, aliique eisdem sibi honores prestant. Hi tamen Divinos cultus ab uno sibi populo deferri, seque in uno tantum delubro adorari volebant, nec aliorum juxta se Deorum consortium dedignabantur; minime inviti, ut & Mars & Mercurius, & Apollo & Saturnus unâ secum colerentur; quin ipse Caligula, quantum vis fastuosus & arrogans, medium se Castorem inter & Pollucem constituit, maximum se quidem Deorum, minimè verò solum arbitratu, Christus econtrario insolito hæc-

Matth.
23, 10.

hactenus exemplo se solum & unicum pro Deo haberi postulavit: *Magister vester unus est Christus*, atque aded omnem aliam Legem, præter suam, velut impiam damnavit; omnem aliam fidem, velut superstitionem, sustulit, omne aliud sacrificium prohibuit, palamque protestatus est: *qui non est mecum, contra me est*; nec unâ tantum ætate eos sibi honores deferri præcepit, sed per omnia retro secula, nec in una duntaxat regione, sed in toto, quàm latè patet, orbe terrarum: *Euntes in mundum universum prædicare Evangelium omni creatura*. Quis ergo dubitet, Christum, si reverà Deus non fuit, mortalium omnium maximè sacrilegum & scelestissimum fuisse. Vos autem id antea negastis? illum ergo unicum, verumque Deum esse necesse est, id quod vobis ad oculum demonstrandum promisi. Unde, velut confecto negotio, abruptenda est hæc concio, nisi vos inconsultæ concessionis pœniteat, lubeatque cantare Palinodiam, ac dicere, fuisse Christum, ô blasphemiam horrendam! mortalium omnium, quos unquam mundus tulit, nequissimum.

Marci
10, 15.

III. Sed fingamus, Christum fuisse talem, qualem fingitis; dicite, amabo, fieri potuisset, ut in hanc usque horam nullum de ipso vitium constaret, nullum crimen ullius historici relatione innotesceret? Verum quidem est, ejus faustum & superbiam, quâ Deum se falsò jactavit, non nisi summam fuisse; sed num aliis quoque, & pluribus & turpioribus vitiis infectum futurum fuisse censetis? certè nullum

unquam vitium solet esse solum, ac præsertim superbia, quæ omnium aliorum aut mater est, aut nutrix; *Initium omnis peccati est superbia, qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis*; ex hac enim ostentatio, fastus & luxus, inferiorum contemptus, æqualem persecutio, & erga majores invidia nascitur; hæc hominem gravissimorum quorumvis vitiorum mancipium efficit, acquirendi avidum, retinendi avarum, adversorum impatientem, pronum ad offensam, aded quidè, ut quemadmodum ingeniosè observavit Pacatus, cum Romani Regem Tarquinium vitiorum omnium compendium, & colophonem appellare vellent, una ipsum voce *superbum* dixerint: *Hominem libidine præcipitè, avaritiâ cacum, crudelitate immanam, furore vecordem, vocaverunt superbum, & putaverunt sufficere convivium*. De tantis vitiis cur ne umbra quidem Christo unquam imputata est? quin ille se reverentem modestum, pauperem, patientem & pium semper demonstravit, qualem Evangelistæ depinxerunt, qui quidem, cum Discipuli ejus essent, indulgisse suo in Christum affectui videri possent, verum etiam Philo Hebræus, etiam Josephus Judæus, & ipse Romanus Præses Lentulus, cum Romam de Christi Persona litteras darent, eum velut humanâ conditione majorem descripsere.

Ecclesiasticus
10, 13.In Pama.
87r. Theo.
dosi.

IV. Adhæc nunquid omnes sanctitatem doctrinæ ejus commendant? quomodo ergo vel per suspicionem argui potest impietatis? potest quidem utilissima virtutis præcepta etiam impius

pius dare, non eo inficias simulatio tamē ista non feret ætatem; aliquando enim aut affectu excæcatus, aut temeritate abreptus, aut proprii commodi stimulis actus, elabi sibi vel invitus patietur axiomata quædam, quæ magis sensuum corruptelam quàm honestatis rigorem redoleant. Quis enim sapientum extra DEI Ecclesiam unquam fuit, qui saluberrimis de virtute præceptis errores perniciosos non immisecuerit? Socrates, Virtutis Doctor appellatus, nunquid legibus suis liberam uxorem commutationem & abusum introduxit, quem postea & Cato Romæ decus, & Plato Græcæ oraculum, secuti sunt; Lycurgus Spartanis suis furtum permisit, modò ingeniosum foret & occultum, Solon Atheniensibus liberum libidinis usum indulgit, modò non à servis, sed ab ingenuis & liberis exerceretur. Aristoteles in Republica sua docuit, matres ad procurandum abortum teneri, si filiorum numerus familiæ proventum excedat, & si filii aut membris capti, aut cæci, aut mutuli, aut claudi vel siderati, nascantur, non sollicitè educandos, sed prostituendos & abjiciendos esse. Ipse Seneca, magnus morum magister, quâ non facundiâ eorum furorem laudat, qui ex ærumnarum impatientiâ violentas sibi manus inferre audent? Tullius, Salustius, Plinius, aliique, qui sapientiæ Oracula credebantur, hortantur & jubent, ulcisci injurias, par pari referre, & nominis existimationem ac famam studiosè aucupari. Nihil certè simile in Christi doctrina reperire est, quin illa omni-

um primâ fuit, quæ arcana reconditissima, castimoniam, abnegationis sui ipsius, patientiæ mansuetudinis, charitatis, obedientiæ, ac demissionis revelavit. Tantane doctrinæ sanctimonia ab homine summè flagitioso fluere potuisset? è quibus illam libris, aut codicibus, è qua porticu, Academia, aut Lycæo hausit, nisi illam è Cælo secum detulisset? qui fieri potuisset, ut, cum illam traderet, nec verbum quidem impium, nocivum, inutile, vanum, ridiculum, curiosum, facetum, magisve ad titillandas aures, quàm commovendam voluntatem aptum admisceret? cumque ejus doctrina tot retrò sæculorum ætatibus esset inaudita, ardua ac severa, ita tamen ab Auctore suo proponeretur, ut primâ statim fronte omni intellectui ingenuo satisfaceret, atque in cunctis suis partibus tantam discursus coherentiam, tantam veritatis apparentiam, & cum vera ratione consensum exhiberet, ut nec apex quidem ad ingenii tantum ostentationem, sed omnia ad animi culturam facta deprehendantur, idque eâ styli facilitate, ut rudes eam facile capiant, quantum necesse est; sapientes verò sublimitatem ejus summè obstupescant, atque omne hominum genus documenta, suis usibus & indigentia aptissima, eaque non in Platonica solum, ut vocant, Idea, aut inani speculatione, ut in ceteris sapientum libris, proposita, sed practica ac solida inveniat. Et vos mihi persuadere possitis, doctrinam istam scelerati hominis partum esse, quasi verò sola proles, ab intellectu genita, Patrem suum non æmule-

743.2. muletur: Ego certe Divo Jacobo ad-
stipulor, qui illum perfectum esse af-
firmat, qui linguâ nunquam lapsus est:
*Si quis in verbo non offendit, hic
perfectus est vir.* Facile crediderim,
hypocritam aliquanto tempore sa-
pienter & bene loqui posse; id autem
semper, & ubique, ac in quavis mat-
ria, adeo ut nec apex observari possit,
qui non spiret sanctitatem sublimem
& altissimam, hoc enim verò hominis
est, non mendacis & dolosi, sed veridi-
ci & innocentis; larvâ enim, ut affir-
mat Seneca, brevi tempore vultum te-
gere, facile est, minimè verò diuturno:
Nemo personam diu fert

V. Et verò quot, quantisque secu-
lis doctrina hæc ventilata, atque cri-
brata est, quin vel minimum in ea fur-
furis notarètur? aliam mihi legem no-
minate, in qua explicanda tot homi-
nes doctrinâ conspicui desudaverint,
tot agitatam disputationibus, tot vo-
luminibus declaratam, è tot pulpitis
traditam, tot conciliis stabilitam, tot
confirmatam decretis, ac adamantis
instar tot mallei ictibus probatam: quò
scrupulosius examinata, quò attentius
ponderata, quò crebrius ventilata est,
eò veritatis & sanctitatis ejus fama magis
est aucta. Contrarium in ceteris sectis
accidit; quæ, etsi aliquam veri speciem
præferant, quòd diligentius tamè ex-
cutiuntur, eò minùs creduntur: Ita
inter Ethnicos Anaxagoras, Plato, Ho-
merus, Aristoteles, Cicero, Seneca,
Plutarchus, Plotinus, Porphyrius, Ga-
lenus, alique quàm plurimi, in scien-
tiis versatissimi, Religionis, quæ tunc
vigebat, examen suscipere, ejusque sal-

R. P. Sogneri Quadragesimale,

lacias detexerunt, ac velut fatuam con-
templerunt, tametsi ex humano re-
spectu judicium suum, dum viverent,
dissimularent, & in relictis à se libris
explicarent; id quod astutissimum Ma-
hometum induxit, ut omnem littera-
turam damnaret, omnemque de fide
controversiam, ferro & ense decidi
vellet, quem solum in Alcorano suo
religionis præconem & judicem sta-
tuit: nec tamen efficere potuit, quin
Avicenna & Averroes insigni doctrinâ
Viri è secta sua prodirent, palamque &
voce & libris testarentur, Mahometi
stolidam legem corporum quidem fe-
licitatem, brutis etiam bestiisque com-
munem, minimè verò animorum &
hominis propriam docere, atque adeo
illam non hominum esse religionem,
sed porcorum, Verissimum igitur est,
sectas alias ferè omnes, vix ullum ho-
minem doctum jactare posse, qui eas
feriè & ex animo securus sit: in lege
autem Evangelica, quantos non uno
halitu numeraverim? Hanc enim
summis laudibus extulerunt, Dionysii,
Lactantii, Arnobii, Cypriani, Augu-
stini, Hieronymi, Nazianzeni, Basilii,
Bonaventuræ, Aquinates, alique abs-
que numero, Viri ingenii acie perspi-
cacissimi, & in omni scientiarum, quâ
Divinarum humanarumque, natura-
lium & politicarum genere versatissi-
mi. Quâ ergo ratione Christus mor-
talium, ut dicitis, scelestissimus tantam
sibi sapientissimorum hominum ap-
probationem asserere potuisset, ut om-
nem suam vitam non nisi cogitandæ,
explicandæ & promulgandæ Eius Legi
impenderent, omnisque eorum labor

Alc. c. 126

19.

Apud Bes-
lerm. de
not. Eccles.

li

in

in ea defudaret, omnes illam amarent, agnoscerent & aestimarent?

VI. Et verò in qua alia Religione par animarum, & propagandæ sectæ zelus exarsit? Persæ, Bactriani, Indi, ac Japonæ, quem unquam suorum in Italiam oblegârunt, ut Numinum suorum notitiâ nos imbuerent? nec unus quidem à charo patriæ suæ sinu avelli si propterea passus est, nec multum eorum intererat, Pagodes suos à paucis vel à multis adorari. Ast ego quot, quantosque numerare possim, qui sponte exules remotissimas missiones ambierunt, quisque è finibus Italiæ ad extremos usque Indos profecti sunt, ut barbaros ad Christi agnitionem perducerent? Quibus autem non ærumnis stat illis hæc expeditio? voluntarium amplectuntur exilium, nec amicorum precibus, nec propinquorum lacrimis, nec domesticorum singulibus retineri se patiuntur: renuntiant dignitatibus, divitias contemnant, vasto ac formidabili oceano, pyratarum incursum, gurgitum indidit & monstrorum furis se committunt; nunc ardent sub Zona torrida, nunc algent sub frigida; absque duce, absque viatico, absque sociis, ad novi mundi littora appellant, mundi, inquam, cui vel sol ipse non solet vicinus accedere, & plurimi quidem nudipedes per deserta asperrima, per tramites sentibus, & vepretis horridos, perque rupes inaccessas ferarum instar perreptant, barbaros quærunt, illis serviunt, & blandiuntur, non alterius commodi gratiâ, quàm ut eos Christi agnitione imbuant, Eja yidetur ne vo-

bis homo pessimus, & scelestissimus tam zelosos honoris sui ministros unquam posse nancisci, qui, ut famam ejus adaugeant, cultumque promoveant, tantis se vitæ incommodis, tantisque ærumnis objiciant, imò læti & alacres vitam & sanguinem fundant? Quis enim alius mortalium à suis potuit impetrare, quod Jests obtinuit, ut tot tantique ejus amore se flammis comburi, gladiis dissecari, à feris discerpi, & in cæcissimis torqueri paterentur?

VII. Sed mentem modò mecum ad cogitationem non inamænam advertite. Cum David Rex, ut honori ac famæ consulere, miserum Uriam interimere statuisset, hoc artificio est usus: litteras ad supremum belli Ducem exaravit, eique in mandatis dedit, ut Uriam, si assultus esset tentandus, in primis ordinibus collocaret, atque ubi summus ardor prælii fereret, densissimis illum præliantium cuneis velut certam mortis victimam obiceret; mox ipsi Uriæ has litteras, regio tamen sigillo probè munitas commisit, quia facile prævidit, Uriam, si tenuissimâ suspitione hæc illi fraus suboluisse, litteras minimè redditurum, Non ita cum servis suis egit Christus; parentes enim ipsis tradidit litteras, usque palam denuntiavit, infinitis ærumnis ac miseriis se objiciendos: *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum.* In alio verò loco: *Injicient vobis manus suas, & persequentur, tradentes in Synagogas & custodias, trahentes, ad Reges & Præsides propter Nomen meum.* Rursus: *Venit hora, ut omnis, qui interficit*

Jo. 16. 2. *Matth. 10. 17.* *Matth. 24. 9.* *Luc. 21. 16.*
terfici vos, arbitretur, obsequium se prestare Deo; Iterum: Tradent vos in conciliis, & flagellabunt vos, tradent vos in tribulationem, & occident vos. Denique; trademini autem a parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex vobis. Et tamen, quot non promptissime volarunt, & literas istas fideliter reddiderunt? Tradiderunt eas Præsilibus, tradiderunt Proconsulibus, tradiderunt ipsis Regibus; verbo, ad illos etiam Evangelium tulere, qui nil nisi stragem ipsis & perniciem in hujus legationis premium minitabantur. An non hoc summam admirationem meretur? O quæ constantia, quæ animi fortitudo, quæ fidelitas? An hanc impio & scelerato nebuloni exhibuissent? Non me latet, etiam ex Mahumetanis, Ethnicis & hæreticis nonnullos mortem sectæ tuendæ amore objisse; verum hi mihi te ut plurimum, vulgare aut breve mortis genus sustinuerunt, nec ullum facile reperire est, qui in tormentis constans, ut S. Gregorius Armenus quatuordecim, vel ut Divus Clemens Ancyranus viginti octo annorum spatio perstiterit; quodsi aliqui lentâ morte consumpti sunt, summâ eam animi tristitiâ, aut desperatione, non verò sereno vultu, aut animo tranquillo, ut solent Christiani, sustinere, & licet Ciceroni impossibile visum sit, aliquem, quantumvis sapientem & virtutis, studiosum, in candente tauro Perilli gaudere posse, id tamen fecisse novimus Episcopum Antipam, Pelagiam Virginem, Divum Eustachium

ac universam ipsis familiam, qui ex immani illo supplicio non tristes mugitus, aut muliebres ejulatus, sed voces liquidissimi gaudii testes reddiderunt. Verum demus, aliquos, fortè eorum cum laude constantiæ mortuos, sed tamen id non accidit, nisi in viris corporis habitu robustis, moribus & indole barbaris, fronte & animo obstinatis, non verò ut inter Christianos, in senibus decrepitis, feminis imbellibus, adolescentibus timidis, puellis teneris, personis nobilitate & genere spectandis. Quod amœnius spectaculum, quàm videre Simeonem, centum viginti annorum Episcopum, cruci affixum, & cygni instar suavissimè ante fata cantantem? intueri geminos puerulos, Vitum & Mamertem in furca & patibulo triumphantes? Eulalam tredecim annorum Virginem nobilem, plagis confectam, & tortores hortantem, ut faucia membra sale conspergerent, illaque celestis sui sponsi palato sapidiora redderent? Toleraverunt quidem alii mortem, & tormenta, non verò sponte illis obviam ire: certè minime fecerunt, quod Divus ille Julianus, qui cum ex podagra laborans metueret, ut ne tardior ad macellum Martyribus destinatum veniret, servorum se brachiis eò deportari mandavit; non, quod Apollonia, quæ sponte suâ in ardentem rogos insiliit; non, quod Agapitus, qui ultrò se feris objecit; non, quod Antonius, qui veste candidâ indutus, haud aliter ad tormenta, quàm ad nuptiale convivium properavit. Sed concedamus etiam, nonnullos sponte se carnificibus ob-

luisse, non tamen liberum eis fuit, se illis denuò subtrahere, aut sibi fugâ consulere; primò sponte pati ceperunt, sed postea inviti supplicia tolerare coacti sunt; nostris verò Martyribus sæpenumero ab ipsismet tortoribus ingeminatum est, ut aliquâ saltem sui commiseratione tangerentur; invitati sunt blanditiis, allecti promissis, tentati honoratis connubiis, amplissimis patrimoniis, & spe honorum ac dignitatum, irritò tamen successu, adèd ut Cyprianus Episcopus ferali jam pegmati insistens carnificem omnium suorum bonorum hæredem ex asse nuncuparit. Denique si cætera omnia abessent, illi adèd pauci fuère, ut omnes uno halitu enumerari, & uno pugno comprehendi possint, Christiani autem pugiles, tot tantique fuerunt ut omnem propè notitiam effugiant, solusque Genebrardus undecim eorù milliones antiquitate, & indubitata certitudine celeberrimos enumeret.

VIII. Objicietis mihi utique, Auditores, tantam Beatorum Martyrum copiam grandem etiam persecutorum numerum innuere, atq; adèd dubium etiamnum superesse, cuinam potiùs in Christi causa adhærendum sit, an qui eum amicè defendunt, an qui illum hostiliter persequuntur. Verùm hæc objectio nõ unâ tantùm ratione enervari facillè potest; fateor imprimis, multos Christum habuisse persecutores, nego tamen, eos fuisse Martyribus plures; unus enim persecutor multis martyribus sufficiebat, Martyrum verò nullus multis persecutoribus indigebat; præterea testimonium illorum,

qui Christi amore mortui sunt, longè majoris faciendum est, quàm qui eum sunt persecuti; ad persequendum enim sufficit error quidam intellectùs, iræ excessus, invidiæ stimulus, & impetus furoris; ad vitâ verò in tanta tormentorum acerbitate, cum tanta pace, ac tranquillitate alterius honori immolandam, ô quantâ illius æstimatione opus est, cui vita consecratur? quantâ constantiâ, quo animi robore, quâ fide? longè igitur majus pondus habere debet unius Martyris, quàm centum persecutorum testimonium. Adhæc ingens Martyres inter, & persecutores discrimen intercedit; Martyres enim plerique vel à prima ætate vitæ morumque innocentia claruerunt, vel in religiosis claustris educati, vel in eremis enutriti, vel in Templo & aris consecrati, Viri sapientes, justi, modesti, reverentes, suorumque affectuum domini fuerunt, in quibus vel ipsi hostes, nil præter fidem supplicio dignum inveniebant, quemadmodum Plinius ^{Lib. 10.} gentilis ad Trajanum scribens testatus ^{Epist. 7.} est, cui tamen velut Romano Imperatori, magis se Martyrum accusationibus, quàm laudibus & encomiis nove rat placiturum. Ex altera verò parte persecutorum pars maxima, homines fuerunt rudes, barbari, temerarii, infamos, in prostibulis & lupanariibus educati, enutriti in Circis, ac è fæce gladiatorum, ac lanistarum egressi; passus igitur omnino est Christus gravissimas persecutiones; sed à quo? à Nerone, qui totius generis humani opprobrium fuit, & naturæ abortus; à Domitiano, quem sui trucidarunt,

velut crudelitatis portentum; à Galieno, quem omnia Scriptorum monumenta velut infamiae monstrum detestantur; à Galerio, quem ita exositi atque abominati sunt, non amici duntaxat ac subditi, aut domestici, sed ipse se ipsum, ut violentas sibi manus intulerit; à Trajano, homine illo turpissimo, ut præ ruborem verba deficiant, ad nefandam ejus turpitudinem describendam; à Decio, Diocletiano, Maxentio, Licinio, Maximino, qui in id unum nati esse videbantur, ut infamem redderent totam stirpem humanam. An ullus ergo adhuc erit tam demens, qui ideo Christum sceleratissimum hominum credat, quia à scelestissimis mortaliū passus est? quin potius robustissimum hoc sanctitatis illius demonstrandæ argumentum est, cum nihil magis innubem solis claritatem commendet, quam grande illud odium, quo vesperiliones & ululæ, bubones ac noctuæ eundem insectantur.

IX. Sed forte persecutores illi tandem Christo prævalere? alias certe sectas, quando adversarios nactæ sunt, constat, brevi tempore interuisse, aut autoritate majori debellatas, aut potentiâ oppressas, nostra autem Religio nunquam magis effloruit, nec firmiores aliunde radices egit, quam ex persecutionibus: si ulla mundi civitas fuit, à qua graviora sustinuit, certè Roma fuit: satis illi non erat, theatrorum suorum arenas sanguine nostro imbuere, & bestiarum famem satiare; sed extra finium suorum limites egressa in Africam usque, & Asiam

proconsules suos, velut totidem inferni furias dimisit, qui Christianos inquirerent, inventos damnarent, & in fide constantes trucidarent, sed quo successu? nunquid palmam tandem ipsūque Romani Imperii Caput Romam cedere coacta est Christo, quem persequabatur? nobis regia sua palatia, theatra, templa, Basilicæ, ac quidquid splendidum habuit, velut opimā victoribus spolia reliquit, quæque Christum ex hominum memoriâ extinctum voluit, jam ejus gloriam summo studio propagat. Et quomodo hoc potuit homo, quò pejorem mundus non habuit? an fortè armorum potentiâ, militum copiâ, terrore & violentiâ id obtinuit? Minimè profecto: quos enim ad tantæ rei molimina abhibuit, non erant, nisi duodecim piscatores, nudipedes, mendici, illiterati, contemptibiles, quodque pejus erat, Judæi; ex illo nimirum populo, quem eâ ætate orbis universus, velut abjectissimum contemptui habuit. Horum operâ Imperium Romæ sustulit, debellavit inimicos, edomuit barbaros, litteratorum factum subjugavit. Nôstis, Senatum Romanum Alexandro Magno divinos honores contulisse, ac Diis accensuisse; quia Divinum aliquid, & homine majus videbatur, duodecim annorum spatio maximam orbis partem suo subjecisse impetio; verum id obtinuit Alexander etiamnum vivus, Asiæ solius locuples, ac plurimorum dominus populorum; Christus autem postquam infami in ligno mortuus erat, orbem subjugavit,

S. Aug.
in ps. 24.

vit, idque nec pecuniæ impensis nec armorum strepitu, non ferro, sed ligno: & erit etiamnum, qui non modo illum velut Divinum hominem adorare detrectet, sed velut mortaliū scelestissimum condemnare præsumat?

X. Scio quidem, ad tanti operis executionem illum tandem vi, & facultate omni humanâ majore usum esse, quam nos prodigiosam appellamus: sed an ille mortaliū omnium pessimus vocare potest, cujus tremendo nomini se elementa submitunt, & coram quo ipsa natura palpitat? Quis enim persuasit tibi, ô magne planetarum Princeps sol, ut illius mortem pullâ veste deplorares, qui crucis trunco affixus expiravit, cum potius ob sumptum de impostore nequissimo supplicium solito serenus aridere, quàm vultum obnubere, teque mortaliū oculis occultare debuisses. Quis vos, ô petra, rupes & silices induxit, ut scissi in partes rumperemini? quis tumbas & sepulchra, ut aperta dehiscerent? An eam Conditori vestro gratiam rependitis, ut illius mortem amaro doloris sensu prosequamini, qui Luciferi peior, non solum ausus est parem DEO, Collegæ instar, thronum prensare, verum etiam ut monarcha dominari velle est ausus? quòd si quis dixerit, dignas illum in cruce tantæ temeritatis pœnas dedisse; quâ ratione ergo ad solam nominis ejus invocationem mutis loquela, gressus claudis, surdis aures, cæcis oculi, mortuis vita restituitur? *Quomodo potest peccator hæc si-*

Jo. 8. 10.

gna facere? Ingeminate quodcunque aliud nomen, nominate Mahometum, vocati Ali, clamate Amidam, invocate venturum Messiam, risus, & cachinnos experiemini; JESUS, JESUS, solum illud nomen est, quod dæmones fecit attonitos, debiles & impotentes. Quàm bene ergo Nomen illud olei instar se omnibus superfundisse dicimus, *oleum effusum nomen tuum!* Nobis certè oleum omni pharmaco salubrius fuit, dum millenis & millenis salutem restituit; diaboli autem ebulliens & fervens illud experiuntur. Memini me legere, cum bello Palæstina peteretur, cives Cirsæos, cum viderent, Romanos ausis felicibus jam urbis mœnia impunè conscendere, ingentia vasa ferventi oleo plena in eorum capita effudisse, quod cum per loricarum fissuras ad militum carnes penetrasset, præ doloris vehementiâ in rabiem acti, è scalis in fossas se præcipites dederunt. Appositam hoc factum allegoriam mihi suppeditat. Jam toto, quàm latè patet, mundo victricia signa erexerant Diaboli, jam aditus omnes occupaverant, jam munimenta, & propugnacula possederant, cum bulliens istud sacri Nominis oleum in eos cælitus effusum est, adeo illis fatale ac intolerabile, ut in inferni abyssum præcipites ire coacti sint; *dejecit eos, dum alleverentur:* quæ ipsa causa fuit, ut, dum gloriosum JESU Nomen increbresceret in terris, illicò oracula Lesbia, Delphica, Delia, Ephesina, Dodonæa, & Daphnitica conticescerent; adeo ut vel impius Porphyrius

Canis.
3.

1/22.

phyrus exclamare coactus sit: *ex quo Jesu nomen colitur, nihil utilitatis à Deo consequi possumus.* Ecquid vobis videtur, Auditores, effectus adeo celebres, illustres, ac stupendos ad illius nominis invocationem contingere potuisse arbitrâmini, qui omnium mortalium perfidissimus fuit? quis ita stultus sit, omniâque, non fidei solum, sed & naturâ lumine destitutus, ut hoc credat? si erga ita se res habet, statuamus palam, Christum verum DEUM esse, cum, aut summam ejus malitiam, aut certissimam divinitatem esse necesse sit. Si DEUS est, satis est, nec amplius opus est, ut veritatem doctrinæ ejus Evangelii, Legis, Sacramentorum, & aliorum fidei dogmatum laboriosè demonstrem: demus, ista rationi nostræ ardua, abstrusa, & sublimia videri; quid interest? Certi interea simus, nos errare non posse, nisi DEUS ipse sit author erroris.

PARS ALTERA.

XI. Indignabimini mihi fortè, auditores, meque tacitè accusabitis, quod vel sermonem huic auditorio minùs aptum hodie proposuerim, vel malignam de vobis opinionem conceperim. Cur enim de Christi Divinitate in urbe ejus nomini ad dictissimâ? Algierio potius, aut Tuneto hoc thema quadraret. Verùm minimè improvisum est mihi hoc telum; rationes enim, quas in exordio præmissi, faciliem mihi à vobis veniam spondent: cum autem cogatis me, liberius eloqui, quod sentio; ego vos &

obtestor, ne liberè loquenti indignemini. Erravi forsan, hunc in modum hodie coram vobis perorando, quos inter Christianos, uti antiquitate, i. a. & morum innocentiam præstare non dubito: ego verò in eam deveni opinionem, nihil peræquè è pulpitis hac ætate repetendum, inculcandumque, quàm ut populi fidei suæ articulos firmiter credant & teneant; qui enim fieri possit, ut eam veram esse censeant, ac nihil ominus eorum instar vivant, qui illam falsam judicant, atque mendacem? dixi *eorum instar*; dicere debebam *pejus, pejus*, quia tale tantumq; vitium inter Christianos invaluit, quale nec inter barbaros est usitatum. Producite mihi, si potestis, hominem cuicumque etiam turpissimæ sectæ addictum, qui inter suos, ejusdemque sectæ cultores eam palam profiteri erubescat: non pudet Turcam Turcarum more vivere, nec Judæum more Hebræo, nec Ethnicum vitam vivere paganis consuetam; solos Christianos pudet, instar Christiani vivere. Eja, explorate, si lubet, num verum sit, quod dixi: ponite, virum nobilem statuistè, illatam sibi injuriam ulcisci, armare sicariorum manipulum, & vitæ æmuli undique insidiari. Dicite, si muneris vestri esset, eum à pessimo hoc consilio dehortari, quò potissimum argumenti genere uteremini? Diceretis forsitan: mi Domine, memento te Christianum esse! arma pone, arma pone quantocyus; nec enim tibi licita est vindicta. Enimverò simplices & albæ mentis homines vos cen-

seret hic nobilis, excessum zeli rideret, & plus prudentiæ in vobis desideraret. Demonstrate illi igitur, id genus vindictæ nobilem animum dedecere, imperare Principem, aut Amasiam cupere, ut absteineat; tunc hortantes benignè audiet: quòd si tandem mitigari se sinat, & cum inimico in gratiâ redire decernat, putatisne, illum disturum: *condono illatam mihi injuriam, quia ita Religio, quam profiteor, imperat; Christianus sum, non erubescio Evangelium.* Erratis, profecto; hanc enim loquendi formulam ignominiosam sibi ducit; in amicæ verò gratiam, aut ad Principis imperium, æmulum veniâ donare honorificum censet. Credâne igitur, vos religionem vestram veram arbitrari? cùm videam, vos non solum negligere, quæ docet, quod humanæ tandem fragilitati tribui posset, sed etiam dedecori & probro vobis vertere, facere, quæ jubet? An veram esse religionem nostram censuerunt Præsides, Proconsules & Tyranni, qui minis, suppliciis & terroribus absterruere subditos, ne Christianos sese palàm profiterentur, eosque coegerunt, ut vel in Catacumbis laterent, vel in subterraneis cryptis sacra Mysteria peragerent? Sed nunquid & vos alios cogitis, ut occulta quærant Oratoria, templa maximè solitaria, aut sacella remota, ut se à sarcasmis & ludibriis vestris liberent, cùm divinis officiis majore devotione assistere aut coelesti pabulo animum reficere cupiunt? cui non risui puellæ se exponit, si vestitum & mores ad

Christianam modestiam componit? quæ ludibria Juvenem manent, qui religiosorum virorum consortio & conversatione delectatur? an hoc aliud est, quàm religionis nostræ publicum exercitium velle impedire, ut quondam fidei hostes & Tyranni fecere? Id unum differentiæ vos inter, & illos adverte, quòd illi fidem ferro impugnaverint, vos sibilis ac cachinnis, qui ipsis non rarò mucronibus magis pungunt, adeo quidem ut qui lanceis barbarorum absterri se minimè paterentur, quo minùs publicè se Christianos profiterentur, diacibus sociorum sannis à religionis exercitio repellantur. Nunquid præterea delicta gravissima, & libidines nefandas, quas lex Christiana apertè prohibet, vos sæpenumero velut præclarè facta jactatis, gloriæ vobis ducitis, applausu & approbatione vestrà condecoratis, versibus ornatis, & in theatris festivè proponitis? Hæcine, auditores, sit fides vestra? non ignoro quidem, peccatum non tollere radicem Fidei, quam Habitum vocamus; crimen tamen palàm laudare, illique applaudere, hoc enim verò manifestum sapit fidei defectum: quid enim aliud est, infidelem esse, quàm Christi doctrinæ contraria sentire, laudare, quod Christus vituperat, & vituperare, quod laudat? æquissimam ergo causam habui, credendi, nihil inter Christianos æquè necessarium esse, quàm Christi Divinitatem crebrò iis proponere & inculcare; sic enim major ipsi honor exhibebitur, nec quisquam sibi probro

probro ducet, quod Christus aestimat, nec aestimabit, quod Christus probrosum appellat. Itaque per fidei illius amorem, quam palam profitemini, supplex vos rogo, ut nullam deinceps verbum, vitio favens & virtuti adversum, vobis excidere, nec ullam occasionem elabi patiamini, quâ veros vos Christianos palam demonstraretis, injuriarum nimirum, ut

Christianos decet, patientes, charitatis, quæ propria Christianorum testis est, studiosos, non duros & inclementes, nec sanguinis pupillorum ac inopum avidos, qui Christi est sanguis; hæc si cordi habebitis, tunc enim verò justam querendi causam habebitis, eos ad vos sermones haberi, qui Tuneti vel Algerii incolæ apertius convenirent.

SERMO VIGESIMUS PRIMUS.

DIE VENERIS POST TERTIAM DOMINICAM.

JESUS ergo fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem; hora erat quasi sexta; venit mulier de Samaria, haurire aquam, &c.

Joan. 4.

I Eminos, eosque sibi summè contrarios affectus, hodierna Historia in animo meo generat. **Auditores,** spem nimirum firmissimam, & vehementem juxtà timorem: dum enim profundius considero, ex quàm parvo mulieris adeo flagitiosæ salus dependeat, in spem erigor, modico opus esse, ad consequendam salutem; sed exortus continuè metus mihi dicitur, peræque modico opus esse ad salutem perdendam. Verum quidem est, miserellam illam peccatricem non alia de

R. P. Segneri Quadragesimali.

causa sanctam evasisse, quàm quòd fortuito quodam casu puteo illi appropinquaverit, ad cujus crepidinem Christus à via lassus considebat, & represso nonnihil, quocum accesserat, hauriendæ aquæ desiderio, animum ad salutarem Christi sermonem adverterit: sed fingite, illam amicum Christi alloquium repudiâsse, eiq; cum fastidio dixisse: non vacat modò per negotia; ad hæc siti ardeo, & tardior hora est, *hora est quasi sexta*; redeundum est ad negotia domestica: credibile sanè est, nullam porrò occasionem tam commodam, cognoscendi seipsam, & orésq; emendandi

Kk

dandi